

Juha Mäenpää ps ym.

Lakialoite laiksi arvonnisäverolain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lisätään arvonnisäverolain (1501/1993) 85 §:n 1 momenttiin 4 kohta "elävät eläimet, jotka on tavallisesti tarkoitettu käytettäväksi elintarvikkeiden valmistuksessa". Poistetaan arvonnisäverolain (1501/1993) 85 §:n 2 momentin 1 kohta "eläviin eläimiin". Tämän seurauksena arvonnisäveron alennettua 14 %:n verokantaa sovelletaan myös maatalouden teuraaksi myytävien elävien eläinten myyntiin.

PERUSTELUT

Lukuisa joukko maatalousyrittäjiä todennäköisesti joutuu heittämään hanskat tiskiin. Myös MTK:n mukaan suomalainen maatalous on ajautunut kriisiin, kun lannoitteet, rehut, sähkö, polttonesteet, koneet ja rakennustarvikkeet ovat kallistuneet. Tilastokeskuksen mukaan lannoitteet maksoivat loka—joulukuussa yli tuplasti, energia kolmanneksen ja rehut reilun viidenneksen enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lannoitteiden hinnannousun taustalla on raaka-aineiden, kuten maakaasun ja fosfaattien, kallistuminen. Maakaasua käytetään ammoniakkin valmistukseen, ja ammoniakkia käytetään lannoitteissa. Pellervon taloustutkimus on arvioinut, että maatalouden yrittäjätulo viime vuodelta voi jäädä lähes kolmanneksen edellisvuotta pienemmäksi. Kustannusten nousun lisäksi syynä yrittäjätulon laskuun on viime vuoden sateisen kevään ja kuivan kesän aiheuttama keho sato. Esimerkiksi rehuviljana käytettävän ohran sato oli näin huono viimeksi vuonna 1974.

Ilta-Sanomien kertoi, että suomalaisten maatalousyritysten määrä vähenee noin tuhannen vuosivauhdilla. Kahdessa vuodessa 2020—2021 maatalous- ja puutarhayritysten määrä väheni yhteensä yli 2 100:lla, eli joka päivä katoaa keskimäärin noin 2—3 alan yritystä. Synkin tilanne on ollut 2000-luvulla sikatiloilla. Sikaloista on kadonnut kymmenessä vuodessa reilusti yli 50 %. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n arvion mukaan noin 2 000 maatila on pahoissa maksuvalmiusongelmissa. Arvion mukaan suurimmissa vaikeuksissa ovat kasvinviljelytiloja keskimäärin enemmän velkaantuneet kotieläintilat.

Samoissa Ilta-Sanomien uutisissa kerrotaan, että MTK:n mielestä vähittäiskaupan pitäisi esittää hinnankorotuksia tuottajahintoihin, jotta kustannusten nousu saataisiin kompensoitua. Vähittäiskaupan mukaan se on joutunut tinkimään omista katteistaan kiristyvän kilpailun myötä eikä liikumavaraa juuri ole. Päivittäistavarakaupan mukaan maatalouden kannattavuuskriisi onkin

Lakialoite LA 18/2022 vp

enemmän elintarviketeollisuuden ja alkutuotannon välinen ongelma. Elintarviketeollisuus torjuu nämä syytökset. Taustalla on myös se, että monet alan yritykset ovat osuustoiminnallisia eli maataloustuottajien itse omistamia. Tämä keskinäinen karuselli on pyörinyt pitkään, ja sen keskellä kamppailee maatalousyrittäjä.

Edellä kerrotusta huomaa, ettei markkinoilta näytä tällä hetkellä tulevan apua maataloustuottajille. Valtio taas markkinatalouteen perustuvissa maissa harvemmin lähtee lainsäädännöllisesti muuttamaan minkään alan tuotantoketjun sisäistä tulonjakoa. Vaikka lähtisikin, se näillä näkymin tuskin tapahtuisi kovin nopeasti. Tilanne on akuutti, minkä vuoksi ratkaisujenkin pitäisi olla mahdollisimman nopeita. Tämän vuoksi maataloudenkin tuottajien aseman parantamisessa keskeisessä keinovalikoimassa on verotuksen säätely. Alentamalla teuraaksi myytävien elävien eläinten arvonnävero nykyisestä 24 %:sta alempaan 14 %:iin helpottaisimme tuotantoketjun alkupään tilannetta. Apu kohdistuisi täsmällisesti sinne, minne taloudelliset ongelmat nykytilanteessa suurelta osin keskittyvät.

Aloitetta jätettäessä maataloudessa käytettävän polttoöljyn hinta on tuplaantunut viime vuodesta, ja monet tilat kärsivät kasvaneiden kustannusten johdosta taloudellisesti, ja tätä on jatkunut jo vuosia. Vaikka arvonnäveroprosentin muutos ei suoranaisesti paranna tulosta, se helpottaa tuottajien asemaa tuotannon arvonnäveroketjussa siten, että tilitettävä arvonnäveron määrä alenee. Heikon kannattavuuden johdosta osalla tiloista on käynyt niin, että päivittäiset kulut on kyllä saatu hoidettua, mutta arvonnäveromaksut on jouduttu kuittaamaan pankkivelalla.

Koska maatalouden alkutuottajan asemaan ei hallitus ole kyennyt löytämään ratkaisua, näkisimme, että arvonnäveroprosentin muutos antaisi tässä jo ennalta kireässä tilanteessa ja Ukrainan sodan edelleen kiristäessä kotimaisen ruoantuotannon ja elintarviketeollisuuden säilymistä Suomessa maatalousministerille mahdollisuuden neuvotella elintarviketeollisuuden ja lihantuottajien välisiin sopimuksiin oikeudenmukaisen noin 7 %:n korotuksen lihantuottajille. Myös elintarviketeollisuuden tulee tämän kriisin myötä ymmärtää Suomen huoltovarmuuden näkökulma ja se, ettei ilman alkutuotantoa ole myöskään elintarviketeollisuutta. Suomessa on nyt tehtävä isänmaallista talouspolitiikkaa. Tämä lakialoite on myös allekirjoittaneiden kansanedustajien vetoamus elintarviketeollisuudelle alkutuottajan aseman parantamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

arvonnäverolain 85 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonnäverolain (1501/1993) 85 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1780/2009, sekä
lisätään 85 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1780/2009, uusi 4 kohta seuraavasti:

Lakialoite LA 18/2022 vp

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

-
- 3) rehu ja rehuseos sekä niiden valmistuksessa käytettäväksi tarkoitettu raaka- ja lisäaine, eläinten ruokana käytettävät teollisuuden jäteaineet sekä rehukala (rehuaine),
 - 4) elävät eläimet, jotka on tavallisesti tarkoitettu käytettäväksi elintarvikkeiden valmistuksessa.

Edellä 1 momentin 1 kohdan nojalla alennettua verokantaa ei sovelleta:

- 1) vesijohtoveteen;
- 2) alkoholi- ja alkoholijuomaverolaissa tarkoitettuihin alkoholijuomiin ja tupakkavalmistuksiin; eikä
- 3) 85 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuihin tavaroihin ja myrkkyihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 22.3.2022

Juha Mäenpää ps
Sheikki Laakso ps
Jouni Kotiaho ps
Petri Huru ps
Ritva Elomaa ps
Rami Lehto ps